130487 - Ticaret mallarında zekâtın vacip olduğuna dair deliller

Soru

Ticaret mallarında zekâtın vacip olduğuna dair deliller nelerdir? Zira duyduğum kadarıyla bazı âlimler bunun zekâtı olmadığını söylüyorlar.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Ebu Hanife, Malik, Şafii ve Ahmet başta olmak üzere âlimlerin cumhuruna göre ticaret malların zekâtını vermek vaciptir. Bu hükmü; Kur’an, Sünnet ve Sahabelerin sözleriyle kanıtlamışlardır. Delillerin bazıları:

1-Yüce Allah şöyle buyurdu: “ Ey inananlar! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan infak edin.” (Bakara/267) Mücahid şöyle dedi: Bu ayet, ticaret hakkında inmiştir.

2-Semure bin Cundub Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: “ Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem, satmak için hazırladığımız malların zekâtını vermemizi emrederdi” (Ebu Davud 1562, İbn Abdulber Hasen demiştir. Elbani zayıf demiştir İrva 827.

3-Ebu Zer Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: “Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dediğini işittim: “Develerin kendilerine göre zekâtı vardır, koyunlarda kendilerine göre zekatı vardır, sığırlarda kendilerine göre zekatı vardır. Elbiselerinde zekâtı vardır...” Bu hadise göre ticaret mallarında zekât vardır. Zira elbiseler ancak ticaret için olduğu için zekâtı olur. Böylece hadis,“Ticaret mallarının zekâtı vardır” anlamına gelir.

4- Ebû Hureyre Radiyallahu anhu’dan rivayet edildiğine göre: Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Ömer'i sadaka toplamaya gönderdi. îbni Cemîl ile Hâlid bin Velîd ve Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in amcası Abbâs zekât vermedi, denildi. Bunun üzerine Resulullah (Sallallahu

Aleyhi ve Sellem):

“İbni Cemîl zekât vermekten İmtina etmemesi gerekir! Zira O önceden fakir idi. Allah, kendisini zengin kıldı. Hâlid'e gelince: Siz, Hâlid'e zulmediyorsunuz. O bütün zırhlarını ve harp âletlerini Allah yolunda vakfetmiştir. Abbâs'ın zekâtı ise bir misli de beraberinde olmak üzere benim üzerimdedir.” (Buhari 1468, Muslim 983)

İmam Nevevi Muslim’in şerhinde şöyle dedi:

“Halid bin Velidin savaş araç ve gereçlerinin zekâtını istediler. Zira bunların ticaret malları olduğunu zannetmişlerdir. Bildikleri kadarıyla ticaret mallarında zekât vaciptir. Halid ise onlara bunun zekatı yoktur demiştir. Bunun üzerine Allah’ın Rasulüne Halid’in vermediğini söylediler. Rasulullah: “Siz ona zulmediyorsunuz dedi. Çünkü O, silahları Allah yolunda vakfetmiştir”. Böylelikle onların zekâtı yoktur.

Bunun anlamı şu olabilir: Söz konusu mallarda zekât vacip olsaydı cimrilik yapmazdı. Şüphesiz o mallarını Allah yolunda vakfetmiştir. Vacip olan bir şeye karşı cimrilik yapması düşünülemez. Bazı âlimlere göre bu hadis gereğince ticaret mallarının zekatı vaciptir. Selef ve daha sonra gelen âlimlerin cumhuru da bu görüştedir.

5-Şafii, Ahmed, Abdurrazzak, Dar Kutni; Ebi Amr bin Himas’dan O’da babasından şöyle rivayet eder: Deri ve ok kınlarını satardım, Ömer bin Hattab yanımdan geçince: “Bunların zekâtını ver!” Dedi. Ey Müminlerin emiri bunu nasıl yapayım? Ömer: “bunların değerini hesapla sonra zekâtını çıkar” dedi. (Elbani “zayıf dedi, irva el Ğalil, 828)

Zayıf olmasıyla birlikte diğer hadisler bunu desteklemektedir.

6-Abdurrahman bin Abdulkari’den aktarıldığına göre şöyle dedi: Ömer bin Hattab döneminde Beytul mal sorumlusuydum. Ödenekler çıkarılacağı zaman tüccarların mallarını toplar ve hesaplardı, hazır olan ve olmayanları hesaplardı ve tüm malların zekâtını çıkarırdı. (el Muhalla 4/40)

7-İbn Ömer Radiyallahu anhuma’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: “Sadece ticaret amaçlı

olan eşyaların zekâtı vardır” (el Beyhaki, Nevevi el Mecmu 5/6)

Tüm bu deliller hükmün doğruluğunu teyit eder. Her ne kadar her delilde tartışmak mümkünse de delillerin bütününde söz konusu hükme teyit açıktır.

Bu nedenle âlimlerin cumhuru ticaret mallarından zekâtın olduğunu savunmuş olup aykırı görüşü şaz görmüşlerdir.

Şeyhulislam Rahimehullah şöyle dedi: “Şaz kişiler hariç dört İmam ve diğer ümmet âlimleri, ticaret mallarında zekâtın vacip olduğuna dair ittifak etmişlerdir. Tüccar ister yerleşik olsun ister yolcu, ister fırsatçı olsun ister idareci olsun; mal ister yeni elbise olsun ister ikinci el, ister azık gıda olsun ister meyve, ister kap kaşık olsun ister hayvan veya at veya köle olsun, ister eşek ister katır, ister koyun vb. tüm bunlarda zekât vardır. Şehirlerde kalanların varlıkları çoğunlukla görünmeyen ticaret mallarından oluşur. Küçük ve büyük baş hayvanlar ise görünen varlıkları teşkil eder. (Mecmu Fetava İbn Teymiye 25/45)

En iyisini Allah bilir.